

Arş. Gör. Damla Gülseren SONGUR
Hukuk Fakültesi

KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDET

TOPLUMSAL BOYUTUyla

Yabancılaştırma ve ötekileştirme yoluyla kendi değerimizi belirlediğimiz bir dünyada yaşıyoruz. İnsanı doğaya üstün görerek ormanları yakıp evler yapıyor; kendimizi ırklara ayırarak, birbirimize üstünlük taslıyor ve savaşlar çıkarıyor; erkeği kadına üstün görerek fiziksel güce, gerekli olan motivasyonu sağlıyoruz. Kendimizi herhangi bir şeyle eşit görmek, farklarımıza rağmen toplamda aynı paydada olduğumuzu kabul etmek; üstün olmadığımızı kabul etmek anlamına geliyor ve kendimize olan inancımızı sarsıyor. Kendimize olan inancımız sarsıldığında ise öfkeleniyor ve cinsel, fiziksel, ekonomik, duygusal ya da sosyal şiddete başvuruyoruz.

Bahsettiğimiz ötekileştirmeler arasında kadının, toplumsal cinsiyet söylemi üzerinden maruz kaldığı şiddet ve ayrımcılık bir insan hakları ve özgürlükleri ihlali olmasının yanı sıra çok önemli bir toplumsal hastalıktır. Bireylerin ruhsal olarak bir bütün olamadığı az gelişmiş toplumlarda söz konusu ayrımcılık ve şiddetin boyutlarının artmasının sebebi, bu toplumsal hastalığın derinleşmesinden kaynaklanmaktadır.

Kadına yönelik şiddet hem aile içi hem aile dışında sürekli tekrarlanmakta ve küçük yaşlardan itibaren alt metinlerle bilinçaltımıza yerleştirilerek bizlere kanıksandırılmaktadır. Bu kanıksama kadının suçlu psikolojisiyle yaşamasına sebep olurken; durumunu kabullenmesi hatta yapılı haklı bulması sonucunu da ortaya çıkarmaktadır. Böylece, söz konusu toplumsal hastalık dillendirilmemekte, sonuçta da tedavisiz kalmaktadır.

Aile içinde yaşanan şiddet ve ayrımcılık, bu toplumsal hastalığın en derin kısmıdır. Çünkü kapalı kapılar ardında yaşanmakta ve boyutları tam olarak saptanamamaktadır. Oysa aile, toplumu oluşturan en küçük birimdir. Aile içi şiddetin var olduğu ailelerde yetişen çocuklar, ruhsal bir bütün olamadan yetişmekte ve hasta yeni nesilleri oluşturmaktadır. Aile içi şiddet, toplumsal cinsiyet koşullandırmaları ile birlikte kanıksamayı güçlendirirken; toplumda, içinden çıkılmaz bir kısır döngüde sıkışmaya sebep olmaktadır.

Bu döngü nedeniyle kadın, geçmişten günümüze sürekli fiziksel, duygusal ve karakter olarak "zayıf" diye nitelendirilmekte ve aşağılanmaktadır. Ataerkil toplum yapısının, geleneklerin ve dinin etkisiyle de bu durum güçlendirilmektedir. Söz konusu koşullandırmalarla bugün neredeyse tüm kadınların bilinçaltında "erkeğin üstün olması gerektiği" düşüncesi yatmakta ve daha yüksek maaşlı, daha üst kademede işlerde çalışan erkekler aranırken; kadını hayatta mutsuz edebilecek tek şey kabul edilen mutfak ve banyodaki zorlu lekelerde de erkek figürü ile canlandırılmış temizlik malzemeleri kurtarıcı olmaktadır.

Kadının sürekli olarak zayıf olduğunun tekrarlanması, esasen erkeğin üstün olduğunun vurgulanmasından başka bir şey değildir. Fiziksel gücü elinde bulunduran erkek; savaşlar kazanmak ve şehirler kurmak için gerekli motivasyonu kadının üzerine basarak sağlamaktadır. Kadın, Virginia Woolf'un da dediği gibi erkeği olduğunun iki katı gösteren bir ayna, küçük görülmesiyle erkeği büyük gösteren bir büyüteçtir.

HUKUKİ BOYUTUyla

Erkeğin, kadına veya çocuklara ya da aynı evde yaşayan akrabalara; aynı evde birlikte yaşanan herhangi bir akrabanın, evdeki diğer kişilere veya evliliğin devam etmesine rağmen iradi ya da kanuni olarak ayrı evde yaşayan eşin, diğer eşe yönelik tehdit, baskı ve korku içeren; fiziksel, cinsel, ekonomik veya psikolojik zarar görmeye veya acı çekmeye sebep olan her türlü davranışı "aile içi şiddet"tir.

Aile içi şiddet, karşımıza daha çok "kadına yönelik" olarak çıkmakta; bazen de çocuk ve diğer aile fertlerine yönelmektedir.

Şiddete maruz kalan ya da risk altında bulunan kişiler; il sosyal hizmetler müdürlükleri, ALO 183 kadın, çocuk ve özürsüz sosyal hizmet danışma hattı, sağlık kuruluşları, polis merkezleri, jandarma karakolları, cumhuriyet savcılığı, belediye ve baroların kadın danışma merkezleri, baroların adli yardım kurulları, kadın sivil toplum kuruluşlarına başvurabilirler.

Aile içi şiddete karşı korunmak için sahip olduğumuz haklar 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun, Türk Ceza Kanunu ve Medeni Kanun ile düzenlenmiştir.

4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ile en fazla altı ay süre ile evden uzaklaştırma, işe ve eve gelememe, iletişim vasıtalarıyla rahatsız etmeme, varsa silahın elden alınması, tedavi görülmesi gibi koruma tedbirleri alınabilir ve gerekirse tedbirin yenilenmesi sağlanabilir. Bu tedbirler, sadece fiziksel şiddete yönelik olmadığı gibi, şiddetin ispatı da zorunlu değildir. Bu Kanun'dan yararlanmak için, aile içi şiddete maruz kalanlar ve tanık olan kişiler hiçbir masraf ödemediği şikayet ve ihbarda bulunabilir. Ayrıca koruma tedbirine uyulmaması halinde, hapis cezası verilebilir ve tedbir süresince nafakaya da hükmedilebilir.

Aile içi şiddet, aynı zamanda bir suçtur. Bu nedenle Türk Ceza Kanunu'na göre hakaret, yaralama, eziyet, tecavüz gibi suç tiplerine göre aile içi şiddet uygulayan kişinin ceza alması sağlanabilir.

Medeni Kanun'a göre ise, aile içi şiddet bir boşanma sebebidir. Aynı zamanda Medeni Kanun'da ekonomik şiddetin engellenmesi için eşin mallar üzerindeki haklarının sınırlandırılabilmesi veya evlilik içinde dahi nafaka ile ilgili düzenlemeler mevcuttur.

DEĞERLENDİRME

Aile içi şiddet, bir insan hakları ihlali olmasının yanı sıra bir buz dağının suyun altında kalan kısmının daha büyük olması gibi, dile getirilmeyen ve kabullenilen kısmının görünenden daha büyük olduğu çok önemli bir sorun, bir toplumsal hastalıktır. Bu, sadece bir kadın sorunu değil; çocuk ve erkekleri de etkileyen toplumsal bir sorun, herkese karşı yapılan bir haksızlıktır.

Aile içi şiddet, esasen, sorunun sadece bir yönüdür. Şiddet ve ayrımcılık, sadece evlilik birliği içinde ortaya çıkmadığı gibi, sona ermiş bir evlilik birliğine ve ayrı evlerde yaşanmasına rağmen de gerçekleşebilmektedir.

Sorunun çözümü için çeşitli cezalar ve hukuki koruma tedbirleri düzenlenmişse de; bunlar, sorun ortaya çıktıktan sonra düzeltmeye çalışmaktan öteye geçememektedir. Söz konusu hukuki

düzenlemeler, toplumsal cinsiyet kavramı değişmediğinden, kadını şiddete maruz kalmadan önce, ne yazık ki, koruyamamaktadır. En önemlisi de aile içinde görülen şiddet ve ayrımcılık, yeni nesillerin de bu hastalığa yakalanmasına ve toplumun bir kısır döngü içinde sıkışmasına sebep olmaktadır.

Bu nedenle, sorunu gerçekleştikten sonra düzeltmeye çalışmak yerine doğmadan kontrol altına alabilmek ve bir şeyleri gerçekten değiştirip bu toplumsal hastalığı tedavi edebilmek için, önce zihniyetleri değiştirmek gerekmektedir. Bu, özellikle küçük yaşlardan itibaren çocukların yönlendirilmesi ve eğitilmesi bakımından mümkündür. Okullarda çocuklara, kadın erkek eşitliği ve hak bilinci verilebileceği gibi; şiddetin ve ayrımcılığın etki ve sonuçları da anlatılabilir. Bunun gerçekleşmesi; lafta kalmayan, gerçek bir çabayla imkansız değil.

Kanaatimizce kadına yönelik aile içi şiddet ve ayrımcılığın tedavisinde, en önemli düşmanlardan biri de kadının kendisidir. Kendisi bu durumu kanıksamış olarak yetişen kadın, erkeğin kendisine yönelik şiddet ve ayrımcılığını yadırgamamakta hatta bunun bir sevgi kanıtı olduğunu düşünerek seçme şansının olduğu hallerde dahi bundan kaçınmamaktadır. Üstelik kadın, ne yazık ki, çocuklarını da bu bilinçle yetiştirmektedir. Bu nedenle, bizce anne adaylarının (ve baba adaylarının) gebelik kontrolleri yanında zorunlu olarak çocuk yetiştirme psikolojik boyutu ile ilgili eğitimlere katılmaları gerekmektedir.

Konunun hukuki boyutu ise, artık tedavisi mümkün olmayan kişiler için caydırıcı olacak şekilde ele alınmalı ve uygulayıcıların bu konuda bilinçlendirilmesi ve düzenlemelerin, kâğıt üzerinde kalmasının önüne geçilmelidir. Nitekim yaşadığı şiddet ve ayrımcılıktan kurtulmak isteyen birçok kadın, uygulayıcılara ya da sisteme güvenmediği için vazgeçmektedir. Bir kez çözümsüz kalan kadın, erkekten daha fazla şiddet görürken; çözüm arayışından da tamamen vazgeçmektedir.

Bir günde şiddet ve ayrımcılığı ortadan kaldıramayız. Ama çocuklarımız ve sonraki nesiller için bir şeyleri değiştirmeye bugün başlamalıyız.

